

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnštvo je v hiši števil. 178. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Janko Strnad — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrto strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnštvo naj se blagovoljivo pošilja naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Kranjski deželni zbor.

Včeraj je imel prvo sejo kranjski deželni zbor. Navzoči so bili vsi poslanci. Deželni predsednik je pozdravil deželnega glavarja dr. Šustersiča in je omenil tudi željo vlade, da bi se zboljšale plače učiteljstvu. Deželni glavar je pa v misel vzel naloge, ki čakajo deželni zbor, posebno finančni načrt in reformo deželnih šolskih zakonov. V deželni odbor so bili izvoljeni: dr. Lampe, dr. Pegan, dr. Zajec, dr. Triller in grof Barbo. Izvolili so se tudi razni odseki. Poslanci so vložili mnogo nujnih predlogov, n. pr. Piber o razkosanju zemljišč in zavarovanju, dr. Krek o delavski zavarovalnici in varstvu čebeloreje, dr. Gregorič o preskrbnini starcev in revežev, Lavrenčič o gozdnem zakonu, Jarc o pomanjkanju lokalnih železnic v deželi. Tudi interpelacij je bila cela kopa, med katerimi je važna bila Lavrenčičeva interpelacija o „Delavski zavarovalnici proti nezgodam v Trstu.“ Na zadnje je dr. Lampe utemeljil nujni predlog glede žaljenja slovenskega ljudstva v učni knjigi, katero je naučno ministristvo potrdilo za ljudske šole na Koroškem, in je žel veliko odobravanje.

Obrtno-nadaljevalne šole.

V sedanjem zasedanju kranjskega deželnega zbora bo poslanec dr. Zajec predložil načrt zakona o obrtno-nadaljevalnih šolah na Kranjskem. Glede teh šol visi sedaj vse v zraku. Besedo imajo pri njih samo dotični šolski odbori, ki pa sami čutijo, da je glede vzdrževanja šole in učnega načrta velika pomanjkljivost. Tem nedostatom hoče deželni odbor napraviti konec s posebnim zakonom. Splošno se ta korak prijazno pozdravlja, ali liberalce že nekaj skrbi. Muči jih namreč skrb, da novi zakon ne bo za-

vajal vajencev k zanemarjenju verskih dolžnosti, ampak bo poskrbel za versko-nravno vzgojo obrtne mladine. Liberalci presojujejo vso vzgojo le s stališča, da šola utrjuje razvoj svobodne misli in da tedaj mladini ni treba verskega pouka, še manj pa verskih vaj, drugače zakon, kakor pravijo, za liberalno stranko ni vsprejemljiv. Tukaj bo tedaj prišlo zopet do boja.

V nekaterih obrtno-nadaljevalnih šolah je bil krščanski nauk peto kolo. Le s težavo se je veroučitelju posrečilo, da je dobil v nekaterih razredih vsaj nekoliko dostopa v šolo, odkazovale so se mu nepravilne ure, in v učiteljskih konferencah je bil brez glasu. Nekateri razredi so bili doslej sploh brez verskega pouka. Naravnost kvarila se je pa uboga mladina s tem, da je morala presedeti v šoli tu in tam v nedeljah od 8. do 12. ure, ko so v cerkvi maše, in ni mogla zadostiti svoji dolžnosti glede obiskanja božje službe. Tako nekateri vajenci za časa, ko traja tečaj, skoro nikdar ne vidijo cerkve. Res je, da bi vajenci mogli iti k zorni maši. Ali manj vestni mojstri rabijo fante za delo v sobotah zvečer do pozne ure in ti v nedeljo zjutraj tedaj težko vstanejo. Pa če jih tudi spravijo po koncu, imajo vajenci doma toliko pospravljanja in drugega dela, da komaj vse izvršijo do osme ure, ko gredo v šolo. Ali bodo taki radi hodili v cerkev, ko odrastejo, če se jim v mladosti vcepi misel, da je cerkev postranska stvar? Ko bi dobri katoliški starši vedeli, v kakšne razmere pahnejo sinove, ko jih pošljejo v mesto učiti se obrti, bi jim žalostno utripalo srce.

Zakonski načrt za obrtno-nadaljevalne šole naj tedaj glede versko-nravne vzgoje obsega določbe, kakoršne se zahtevajo od krščanskih šol sploh. Če že mora biti pouk v nedeljah dopoldne, naj bo od 8. do 12. ure prosta tista ura, ko gredo učenci k božji službi. Veroučitelj naj

bo z drugimi učitelji enakopraven in naj se mu da vsaj nekoliko prostosti glede verskih vaj. Ko se splošno toži o razuzdanosti mladine, precej krivde pri tem nosi dosedanji ustroj omenjenih šol. Katoliška vera ima še vedno moč, da blaži srce in varuje človeka propada. Če bo novi zakon pomagal utrjevati v vajencih misel na Boga, bodo ne-le starši, ampak tudi krščanski mojstri tega veseli.

Na kmetijski tečaj v Kranju!

Deželni odbor vojvodine Kranjske priredi, dne 8. in 9. februarja t. l. v Kranju v dvorani „Ljudskega doma“

kmetijski poučni tečaj

s sledečim vspešdom:

V nedeljo, dne 8. februarja, bodo predavali:

ob 9. uri dopoldne deželni sadjarski učitelj Martin Humek o sadjarstvu,

ob pol 11. uri dopoldne deželni tajnik dr. Lovro Pogačnik o kmetijskih zadrugah in občinskih posredovalnih uradih,

ob 3. uri popoldne deželni veterinar Franc Černe o prvi pomoči pri živini.

V ponedeljek, dne 9. februarja, bodo predavali:

ob 9. uri dopoldne strokovni učitelj inženir Albert Vedernjak o gnojenju travnikov in pridelovanju krme,

ob pol 11. uri dopoldne deželni živinorejski in mlekarški nadzornik Rado Legvart o govedoreji.

PODLISTEK.

Luterani v Kranju.

Spisal A. Koblar.

Kranj je bil že od nekdanj trgovsko središče, kamor so se stekali ljudje iz raznih krajev. V 16. stoletju se je udomačila tudi obrt. Dohajali so sem obrtniki posebno z Nemškega. To je dalo lutrovi veri, ki se je sredi 16. stoletja začela širiti po Kranjskem, rodovitna tla. Ljudje so bili tačas zelo nagnjeni k uživanju in razuzdanostim, zato jim je Lutrov nauk, ki uči, da se človek na lahek način more oprostiti grehov, jako ugajal.

Mesto Kranj je imelo svoje sodnike, ki so bili mogočni gospodje. Vsako leto na dan sv. Jurija so se zbrali meščani na shod in so si izvolili vsled cesarske svoboščine iz l. 1423. sodnika, katerega so hoteli. Ta sodnik ni imel samo nižjega sodstva, ampak je tudi kot župan upravljal mestne zadeve, sodil zločine in je hudo delce smel kaznovati celo s smrtjo. (Te dni je bila prodana nad Kranjem blizu ceste v Naklo ležeča njiva, še sedaj imenovana „Gavgarica“. Na tem kraju so nekdanj stale mestne vislice.) Sodniki v Kranju so bili v 16. stoletju večinoma nemški priseljenci in vsled tega vneti pospeševalci nove vere.

Sprva si kranjski meščani niso upali pokazati prave barve. Znabiti tudi sami sebi niso verjeli, da se pogrezajo v krivoverstvo. Še celo deželni stanovi na zunaj niso hoteli veljati za

odpadnike od vere, dokler niso z vsem srcem tičali v krivoverstvu.

Ko je goreči ljubljanski škof Vrban Tekstor, ki je bil pravi župnik v Kranju in je tu imel le svojega vikarja, natančneje izvedel, kaj se v njegovi župniji godi, je prišel meseca aprila leta 1555. v Kranj z namenom, da bi zajezil prestop meščanov in kmetov v novo vero. V župni cerkvi je imel znamenit slovenski govor. Svaril je ljudstvo, da naj ne posnema deželjanov — „deschelane“ je imenoval deželne stanovne — in da naj nikar ne gre za odpadniki. Deželjani, ki so bili tačas zbrani v deželnem zboru v Ljubljani, so precej izvedeli, kaj je škof pridigoval. Pisali so škofu v Kranj pismo, v katerem so se pritožili, da jim jemlje veljavo pri položnikih in da napada njihovo vero, ko so vendar deželjani prav „pošteni in pobožni ljudje“. Zagrozili so škofu, da naj v prihodnje nekrščansko natolcevanje opusti, drugače ga bodo zatožili kralju. Škof je nato deželjanom odpisal, da pride drugi dan v Ljubljano in da se bode z njimi osebno domenil. Pri tem razgovoru je škof Vrban v deželnem zboru povedal, da je sprva mislil omenjeno pridigo imeti v Ljubljani, ker je pa tako nanoslo, jo je imel v Kranju. Razložil je pa v pridigi ljudem, da hočejo deželjani imeti sv. obhajilo pod obema podobama, kar ni v redu in za kar nimajo dovoljenja. Govoril je tudi o enem hlevu in enem pastirju. „Nikogar“, je rekel škof, „nisem v pridigi hujskal, kakor vi menite. Ko sem rekel, da so deželjani od vere odpadli, sem pa, če se prav pri luči po-

gleda, nekako prav povedal. Če sem šel predaleč, prosim oprostjenja. Ne mislite pa, da bom v prihodnje molčal, ker si ust ne dam zapirati. Svoje starše bi morali vprašati; kar so ti verovali, to verujmo tudi mi! Delal sem kot škof, ki imam pravico nadzorstva. Zahtevati sv. obhajilo pod obema podobama je pa nekrščansko. Kdor si zaradi odpada od vere ničesar ne more očitati, temu ne veljajo moje besede. Ne bilo bi pa dobro, ako bi bili tudi priprosti ljudje odvrnjeni od vere. Ljudstvo bom varoval zapeljevanja, dokler bom mogel.“

Deželjani s tem škofovim odgovorom seveda niso bili zadovoljni. Zahtevali so sv. obhajilo pod obema podobama in so škofu vnovič zapretili s tožbo, ako bode zoper nje hujskal.

Goreči škof Vrban Tekstor je tri leta potem umrl. Njegov naslednik Peter Seebach se pa ni dosti brigal za luteransko propagando, ampak je bolj ljubil mirno bivanje v Gornjem Gradu. Zato so luteranci dobili duška in so se utrdili posebno po mestih. Glavna zaslonba novi veri so bili graščaki, a tudi nekaj duhovnov je šlo za luteranskim prvakom Primožem Trubarjem.

Prvi predikant ali oznanovalec luteranske vere v Kranju je bil Gašpar Rokavec. L. 1547. je bil Rokavec vikar stolne cerkve v Ljubljani. V neki pridigi je tako sramotil Mater božjo, da je ljudstvo preplašeno bežalo iz cerkve. Ovaden je bil krivoverstva, da namreč zametuje Marijino češčenje, mašo, post, litanije, spoved, da obhaja pod obema podobama in da bere luteranske knjige. L. 1548. so ga s Trubarjem vred hoteli

ob pol 2. uri popoldne ravnatelj deželne kmetijske šole na Grmu Viljem Rohrman o prašičereji.

Gospodarji in gospodinje, udeležite se tečaja v polnem številu! Pošljite na tečaj svoje odrasle sinove in hčere.

Sv. maša v kranjski župni cerkvi je ob osmi uri.

Kranjskemu deželnemu šolskemu svetu v preudarek.

Na slovenskih ljudskih šolah na Kranjskem so v rabi trije abecedniki. Prvemu je naslov: Berilo za občne ljudske šole I. del. Sestavila Fr. Gabršek in A. Razingar. Strani je 34. Cena vezani knjigi 50 vinarjev. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg v Ljubljani. Drugi ima napis: Moja prva čitanka. Priredil Ivan Krulec, c. kr. vad. učitelj. Strani ima 107. Trdo vezana knjiga stane 75. vin. Izšla je v ces. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju. Tretja knjiga se glasi: Moje prvo berilo. Sestavil Karel Wider. Cena vezani knjigi 70 v. Strani ima 95. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Vsi trije navedeni abecedniki so pripuščeni kot učna knjiga od c. kr. naučnega ministrstva na ljudskih šolah. Ako pregledamo te tri abecednike po obsegu, spoznamo, da je Widrov najdražji. In vendar ga vrivajo liberalni učitelji jako vneto v šolo. Slike v njem so prave karikature za „Dan“, ne pa za šolsko knjigo. Čudno dirne človeka tudi, ko vidi, da ima ta abecednik pač napis: „Z Bogom začni vsako delo!“ v berilnem delu pa ni sestavka, ki bi kaj spomnil na Boga. V onih dveh abecednikih so pa lepi sestavki, nanašajoči se na versko mišljenje. Znabiti zato nič prav ne dišita liberalnim učiteljem. Če že nočejo imeti v šolah Gabrščkovega abecednika, ki je vsled nizke cene zelo priporočljiv, zakaj se ne bi uvedel Krulčev, ki je res opremljen z lepimi slikami in je le pet vinarjev dražji od Widrovega? Ali morebiti ne ugaja liberalnim učiteljem cesarjeva podoba? Sploh pa je neumestno spreminjati vedno abecednike. Ako je v rabi le en abecednik, ga rabijo po trije, štirje otroci iz ene družine. Ravno tako nepripravno je pa tudi dandanes, ko se selijo delavski družinski očetje iz enega kraja v drug kraj, da se mora zavreči knjiga in kupiti druga, ako pride na šolo, kjer imajo drug abecednik. Vobče bi pa storil deželni šolski svet na Kranjskem prav, če bi posnemal dež. šol. svet na Štajerskem. Ta namreč, po poročilu „Slov. Učitelja“ 1. 1913 št. 11. str. 257, ni odobril sklepa okrajnih učiteljskih konferenc gornjegrajskega in vranskega okraja, da se uvede Widrova knjiga „Moje prvo berilo“.

zapreti, pa sta ubežala. A že nastopno leto je bil Rokavec za predikanta v Kranju. Delal se je pravovernega duhovnika. L. 1554. ga je cesar Ferdinand poslal v Videm (Udine), da bi bil ondi sojen od duhovskega sodišča, a znal se je tako izlizati, da ga je patrijarhov vikar, škof Luka Bizancij, oprostil krivde krivoverstva. Trubar, ki je ostal na Nemškem, se je v posebnem pismu obrnil do cesarja in ga je prosil, naj ne dovoli, da bi „farji in menihi“ njegovega pomočnika Rokavca pregnali iz Kranja. Neoviran je zopet učil. Število privrženecv mu je naraščalo, tako da je imel o božiču l. 1561. že 300 obhajancev. Ker so bili pa l. 1560. deželni stanovi med drugimi luteranstva sumljivimi duhovni tudi Rokavca določili za pregledovalca Trubarjeve slovenske prestave sv. pisma in ker je začel Rokavec bolj predrzno nastopati, se je kranjski vikar prišložil pri ljubljanskem škofu. Vsi plemenitaži kranjske dežele, razen treh, so bili tačas baje že luteranski. Ti so imeli deželo v oblasti, so nastavljali luteranske pridigarje po mestih, jih plačevali iz deželne blagajne in se za-nje na vse strani potegovali, da jih niso zadele od cesarja in od najvojvode zapretene kazni.

Dne 25. junija l. 1561. je prišel v Kranj Primož Trubar, ko se je vračal iz Nemčije v Ljubljano, in je prenočil v hiši barona Ivana Josipa z Brda. Hiša brdskih baronov je stala na vrtu sedanje „škofije“. Tu je Trubar izvedel, da je zadnje dni deželni glavar dobil od cesarja pismo, v katerem se mu nalaga, naj obravnava z deželnimi stanovni glede tega, da bi se Trubar ne

POLITIČNI PREGLED.

Odlikovanja. Avstrijski justični minister dr. Hochenburger, notranji minister baron Heindl in vodja finančnega ministrstva baron Engel so dobili od cesarja redove.

Vseslovanstvo. Rusoljubni Rusini so imeli na svečnico shod v Lvovu. Prišli so na shod tudi štirje češki državni poslanci pod vodstvom poslanca Klofača. Ukrajinski in poljski dijaki so napravili demonstracijo pred restavrantom, kjer je bil banket na čast Čehom Ker je policija demonstrante odganjala, je bilo več policajev ranjenih s kamni.

Ogrski agrarci zahtevajo, da naj se zapre meja za uvoz srbske živine v Avstro-Ogrsko.

V Bolgariji bodo nove volitve za sobranje dne 8. marca. Socijalni demokrati, ki se nadajo dobiti še več poslancev, javno nastopajo proti kralju Ferdinandu. V Sofiji so zaprli štiri socialistiške voditelje, ker so rovali proti kralju in državi. Ministrski predsednik Radoslavov se pa nadja, da bo vladna stranka dobila večino, in bo preskrbel, da bodo ljudje o razmerah bolj natanko poučeni. Na Bolgarskem ni skoro nič obrtnije, ampak so le mali posestniki kmetij. Učiteljsvo je pa izobraženo v francoskem duhu in navdušeno za republiko.

Srbija se oborožuje. Kakor se kaže, na Balkanu se ne bode miru. Srbija je pozvala pod orožje vse rezerviste in namestne rezerviste, ki so bili šele pred kratkim poslani na dopust, in je zvišala mirovno stanje vojaštva na 60.000 mož. Rekrutov je letos nabrala 80.000 in 120 rezervnih časnikov je aktivirala. V Pragi je pa naročila za več stotisoč kron zdravil in obvez.

2000 Srbov je na poti iz Amerike, da se bodo naselili v novopridobljenih delih Srbije.

Na Balkanu se kujejo nove zveze. Govori se, da sta Tučija in Bolgarija napravili zvezo, ki jo nameravata potrditi. Ko bi se Turčija zapletla v boj z Grčijo, bi Bolgarija napadla Srbijo in ji vzela Makedonijo. V Petrogradu se pa kuje pod vplivom ruskega carja zveza med Srbijo in Grčijo, kateri bi pristopila tudi Rumunija in, če bi bilo mogoče, tudi Bolgarija. Upa se Bolgarijo pridobiti na ta način, da bi ji Srbija prostovoljno odstopila del Makedonije. Rusija se pripravlja za slučaj, da bo spomladi zopet kaj počilo, in je z vso naglico nakupila na Ogrskem veliko število konj.

Švedsko in Dansko nameravajo zvezati s podmorskim predorom.

Prijet vohun. V Inomostu so zaprli Italijana Gasperaca, ki je na sumu, da je vohunil za Italijo.

Na Portugalskem se framasonski vladi ne godi dobro. Njem gojenci ji delajo preglavice s krvavimi nemiri. Po Lizboni pokajo bombe. Ustava je odpravljena.

DOPISI.

Smednik. Izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 8. februvarja lepo zgodovinsko igro: Andrej Hofer. Odigrava se v tej obsežni igri obupen odpor junaških Tirolcev proti francoski nasilnosti in padec znanega Hoferja. Kdor igro enkrat vidi, jo boče še drugič videti.

vrnil na Kranjsko.

Trubar, ki je bil v Ljubljani sprejet z vso slovesnostjo, je škofu Petru svetoval, da naj ljubljansko škofijo poluterani. Škof je začutil nevarnost, ki je nastopila za katoliško cerkev, in je pisal cesarju, da naj ukaže predikante zapreti in izgnati. L. 1562. je prišlo cesarsko povelje, da naj Trubarja in Rokavca zapro, kar so pa zopet znali preperečiti deželni stanovi.

L. 1564. je razsajala na Kranjskem kuga. Kranjski vikar (župnik) je svoje ljudi spravil na pristavo na Farovško Loko in je sam prebival v župnišču. Mestni sodnik je dal, da bi se ljudje ne okužili, zapreti cerkev in šolo in zavezati zvonove. Vikar je včasih pridigoval zunaj pokopališča na trgu pred župno cerkvijo. Dne 24. avgusta l. 1564. je vikar šel obhajati neko žensko. Tačas je pa predikant Rokavec stopil na vikarjevo mesto pred cerkev in je ondi pridigoval, dasiravno so mu duhovni branili. Vikar je pisal škofu, da mu dela Rokavec, ta hudobni zapeljivec duš, velike bridkosti in da je posebno ranil z javnim nastopom pred cerkvijo njegovo srce.

Gašper Rokavec je umrl l. 1565. Pisano se dobi njegovo ime: Rokavec, Rokovec in Rakovec. Če je umrl v Kranju, ali kje drugod, ni znano. Užival je do smrti dohodke kranjske kapelanije sv. Katarine. Mestni svet, ki je imel pri tej kapelaniji prezentacijsko pravico, ni hotel predlagati za-njo nobenega katoliškega duhovna. Njene dohodke je potem 14 let pobiral mestni blagajnik (Stadtkammrer). (Dalje prih.)

Iz Cerkelj. Umrla je Dvorjah mati g. profesorja Jožefa Jenka. — Pogorela je Podjedova žaga v Dvorjah. Lastnik je bil zavarovan pri domači „Vzajemni zavarovalnici“, ki je takoj izplačala zavarovalnino.

S Trate. Zadušil se je v hlevu Jožefa Hafnerja na kolodvoru neki možki iz Martinvrha. Zvečer je prosil za prenočišče. Dali so ga spat v hlev in zaklenili. Drugo jutro je šel gospodar odpirat in je takoj začutil smrad po dimu. Ko se je nekoliko skadilo, je zapazil, da leži tujec mrtev. Zadušil se je tudi vol in 12 kokoši. Gotovo je tujec kadil in pri tem zaspal. Vnela se je stelja.

NOVIČAR.

Liberalno narodnjaštvo. Ljubljanski liberalni listi so neizmerao podli. Ko pišejo o tem, da treba pomagati zatiranim obmejnim Slovincem in priporočajo za prahodno nedeljo v Ljubljani shod, na katerem se bo protestiralo proti stamočenju Slovencev po učnih knjigah na Koroškem, pa isti čas zbadajo pristaše Sloven. ljudske stranke, da so hinavci, če govore o narodnosti, in pravijo, da ž njimi ni mogoče imeti stika. Ob enem si prizadevajo, da bi to naj-novejšo zadevo, pri kateri ima poslanec Jarc zaslug, da se je na pravem mestu proti njej nastopilo, izrabili v svoje strankarske namene. Ko je dr. Lampe v deželnem zboru nastopil in so se vsi slovenski poslanci navdušeno potegnili za koroške Slovence, je pa zopet „Slov. Narod“ prišel z nesramnim očitanjem, da so klerikalci pravi ubijalci koroških Slovencev, da so jih nesramno izdali in potisnili pod nemški nož in da jih je zato vlada plačala. Ob času, ko nas vse okoliščine silijo, da proti nemški premoči in nemškemu nasilju vsi Slovenci skupno nastopimo, priti z neutemeljenim podtikanjem in blatiti naše može — to je lopovstvo. S takim „delom“ bodo liberalci izkopali obmejnim Slovincem pre-zgodnji grob.

Izjava. Podpisano uredništvo obžaluje, da je v „Gorenjcu“, dne 5. decembra 1913 med dnevnimi vestmi priobčilo notico, v kateri se je g. Rudolf Kokalj žalil na časti.

V Kranju, dne 31. januarja 1914.

Uredništvo „Gorenjca“.

Pometaj pred lastnim pragom. Liberalni listi in lističi lazejo dan na dan o slabem gospodarstvu dežele. Opozicija na ljubljanskem liberalnem magistratu je pa spravila marsikaj na dan. Liberalci so vpili o potratnosti pri ureditvi stanovanja dež. glavarja, ker je potratnost drugod še bolj doma. Potrošili so samo za olepšavo magistratne dvorane 46 641 K 50 h! Ljubljanski župan ima plače 10 000 kron in še 3000 kron znaša takozvani „dispozicijski fond“. Deželni glavar ima pa 7200 kron plače, torej precej manj, kakor ljubljanski župan. Ko je dežela posodila „Zadružni zvezi“ vseučiliški fond, so liberalci vpili, da je s tem pokopano slov. vseučilišče, dasi je zaklad samo posejen, na magistratu so pa tak fond popolnoma porabili. — Kadarkoli liberalci vpijejo o slabem gospodarstvu in polomih na naši strani, takrat vedno pri njih nekaj poka, ta resnica se vedno bolj dokazuje z dejstvi.

Državno pravdnishvo preganja bivšega predsednika irgovske zbornice Lenarčiča in dr. Žerjava radi propadlega Agro-Merkurja.

Gospod Janus je pisal dne 3. t. m. z Dunaja „Slov. Narodu“: „Jugoslovani bi morali zahtevati, da se pred češko-nemško spravo postavi splošno narodnostno vprašanje na dnevni red“. To velja za ljubljanske liberalce, ki hočejo biti narodni. Ko bi dr. Ravnihar, ki sedi v češkem klubu, ondi kaj takega zinil, mu pokažejo vrata.

Blamaža. Liberalci imajo navado, da včasih časté kakega duhovna, ker hočejo slepiti ljudstvo, češ, tudi ugledni duhovni so na naši strani. Pa se večkrat opečejo. V Tomaju na Krasu je „Bralno društvo“ imenovalo ondotnega dekana Matijeo Silo za častnega člana in je naročilo lepo diplomu. Dekan je pa rekel, da diplome ne sprejme, ker je društvo naročeno na „Dan“.

Svetnika Ciril in Metod letos veliko trpita na liberalnih plesih. Po izgledu Tržčanov so tudi na Bohinjski Bistrici zadnje nedeljo sveta apostola počastili s plesom, na katerega je prišel župnik Berce, ki je gluh za vsa svarila od cerkvene strani.

Gospodinjski tečaj na Rupi se bode pričel dne 2. marca. Dekleta se bodo učila šivanja, kuhanja in raznih drugih za umno gospodinjsvo potrebnih stvari. Prihodnjič bomo priobčili natančnejši program.

Goriški kmetovalci so imeli na svečnico velik shod v Gorici. Na shodu se je izvedelo, da naša vlada sama pospešuje laško konkurenco proti domačim kmetovalcem. Laški kmečki pridelki dobe znižanje cene na naših železnicah, domači pa ne. Laško blago je zato na Dunaju cenejše, kakor goriško. Kmetovalci so zahtevali, da se dovoli domačemu blagu ugodnejši tarif, dočim se naj poviša italijanskemu.

Gorenjsko železnico nameravajo elektrificirati. Kranjski deželni odbor, ki ima načrte za električne naprave, je stopil v zvezo z železniškim ministrstvom. Železniški minister Forster je tej nameri zelo naklonjen. Ako se to zgodi, bodo odhajali kratki vlaki s postaj vsake pol ure in promet se bo zaradi velikih ugodnosti silno dvignil.

Knezoškofijski gimnaziji v Št. Vidu je podeljena pravica javnosti, kakor tudi pravica izdajanja državno-veljavnih maturitetnih izpričeval.

Slaba vzgoja. Leopold Žankar v Kranju je že večkrat pokazal, da je bil slabo vzgojen. Dne 3. t. m. je prišel domov in zahteval od matere večerje. Ker mu je ni mogla takoj dati, jo je nečloveški sin z nožem osuval po obrazu, da je dobila več ran. Mater so odpeljali v bolnišnico, sina pa v zapor.

G. Ivan Zupančič, c. kr. evidenčni nadoficijal v Kranju, je bil povodom umirovljenja odlikovan z zlatim zasluženim križcem.

Nabori na Gorenjskem se bodo vršili: V Škofji Loki 16., 17. in 18. marca; v Kranju 20., 21. in 23. marca; v Trziču 24. marca; v Radovljici 26., 27. in 28. marca; v Kamniku 25., 27. in 28. aprila.

Na Bledu priredi ondotna obrtna zadruga, dne 1. marca preizkušnjo obrtnih vajencev v pisarni zadržne bolniške blagajne na Bledu.

Umrli je v Kupljeniku g. Janez Šarl, dolgoletni ključar cerkve sv. Štefana.

Prememba posesti. Hišo šte. 117 v Kranju, ki je bila last tovarnarja g. Ivana B. Pollaka iz Ljubljane, je kupil tukajšnji trgovec g. Josip Logar za 36.500 K.

Ustrelil se je v Spodnji Šiški profesor g. Franc Kralj, občinski odbornik in navdušen somišljenik narodno-napredne stranke, kakor piše „Slovenski Narod“.

Veliki troški za preskrbo ubožcev Preddvorska občina je v l. 1913. izdala za ubožce 3.988 K 17 v, torej okroglo 4000 K, kar znese okoli 30% občinskih direktnih davkov. Za domače se je izdalo 1.730 K, za uboge na tujem pa to leto izredno veliko, 2258 K. Te številke so naravnost ogromne, četudi res niso vsako leto tako velike. Tu se vidi, kako občinski stroški naraščajo. Občina preddvorska nima nobenega znatnega zaklada.

Odseki kranjskega deželnega zbora. Izvoljeni so bili včeraj v odseke ti-le gospodje poslanci: V disciplinarni odsek: Jaklič, Dimnik, Dermastija, dr. Triller in Born. V peticijski odsek: Demšar, Piber, Drobnič, Lovšin, Turk in baron Rechbach. V finančni odsek: dr. Gregorič, Jarc, dr. Krek, vitez Pogačnik, Dermastija, Kobi, Jos. Lavrenčič, dr. Triller, Galle, baron Liechtenberg. V upravni odsek: Povše, Piber, Iv. Lavrenčič, Jaklič, Mihelčič, Hladnik, pl. Šuklje, Mazelle, Mulley, baron Liechtenberg. V ustavni in občinski odsek: Demšar, Zorc, Jarc, Zabret, Vehovec, dr. Novak, dr. Ravnihar, dr. Egger, grof Barbo. V imunitetni odsek: dr. Pegan, Drobnič, Kobi, Perhanc, dr. Novak, baron Born. V verifikacijski odsek: dr. Zajec, dr. Pegan, Jarc, Lovšin, dr. Ravnihar, dr. Egger. V odsek za letno poročilo: Kobi, Skulj, Dimnik, Perhanc, Ribnikar in knez Windischgrätz.

Umrli je včeraj v Ljubljani g. Franc Višnikar, c. kr. višjesodni svetnik v pok., bivši državni in deželni poslanec liberalne stranke. „Glavno“ bi bil rad izcelil, ker je bil mehkega srca, pa se mu ni posrečilo.

Razglas o izkopavanju gomil. Ker se ponovno dogajajo slučaj, da se preiskujejo predzgodovinski grobovi ali gomile od nevesčih ljudi napopolnoma nestrokovnjaški način ter se pri tem marsikak dragocen predmet poškoduje ali uniči in se izkopani predmeti često prodajajo v inozemstvo, ne da bi se ponudili poprej ljubljanskemu muzeju v morebitni nakup, opozarja c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju na naslednje predpise: 1.) Nameravano prekopavanje predzgodovinskih in zgodovinskih nahajališč vsake vrste (tumuli, grobovi, ostanki naselbin i. t. d.) v svrhu iskanja starinskih predmetov se mora poprej naznaniti c. kr. okrajnemu glavarstvu. 2.) Tudi po navedenem naznanilu se ne sme poprej začeti s kopanjem, dokler ni potom c. kr. okrajnega glavarstva obveščeni konservator, ozir. ravnatelj deželnega muzeja v Ljubljani določil načina postopanja. 3.) Za presojo lastninske pravice na naših predmetih so merodajna tozadevna določila obč. drž. zakonika. Vendar mora lastnik istih v slučaju, da bi jih nameraval prodati v inozemstvo, poprej naznaniti

to c. kr. deželni vladi v Ljubljano v svrhu varovanja državne prekupne pravice. Prestopki teh predpisov se bodo v smislu cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854 drž. zak. št. 96 strogo kaznovali.

Važno za prijatelje čaja. Vsak prijatelj čaše okusnega čaja bi moral v lastnem interesu poskusiti s čajem svetovnoslavne tvrdke „United Kingdom Tea Company“, ki nosi znamko „U. K. Teas“. Imenovana tvrdka zalaga s svojim čajem kraljevi angleški dvor, visoke gosposke kroge, zavode in tisoče prvovrstnih hotelov. Tvrdka kupuje čaj naravnost v Indiji in na Kitajskem, zato je v stanu zalagati odjemalce z najboljšo kakovostjo. Električne naprave te trgovske družbe v Londonu so največje te vrste v Evropi. Čaj se prireja z največjo skrbnostjo in izvedenostjo, da ima izvrsten okus in duh. United Kingdom Tea Company offerira specialiteto „Kingdom Melange“, ki je uvedena že leta na dvorih in hišah visokih krogov.

Redko odlikovanje Kot edina tvrdka te stroke so dobile delavnice Titanija v Pernau-Vels-u na letošnjem jesenskem semnju v Gradcu dve najbolj visoke odlike: državno srebrno kolajno in srbrno kolajno c. kr. štajerskega poljedeljskega društva. Zadnja odlika je toliko važnejša, ker je pri praktičnih poskusih brzoparilnikov za živinsko krmo znamka Titanija bila edina, katera je dobila to visoko odlikovanje, medtem ko je udeležena konkurenca ostala čisto brez odlike, sitoraj niti manj reelne odlike, kakor izpostavne kolajne ali diplome ni mogla pridobiti.

Izobraževalno društvo „Kranj“ vabi k predavanju,

ki bo
v „Ljudskem Domu“ v Kranju v nedeljo
dne 8. februarja ob pol 8. uri zvečer.

Govoril bode gospod ravnatelj deželnega muzeja
dr. Josip Mantuani

o starem Rimu

in pokazal krasne skioptične slike.

Vstopnina za odrasle 20 vin., za mladino 10 vin.

Na tedenski semenj v Kranju dne 3. februarja je bilo prignanih:

domače govede 218	za pitane vole 80 v
bosenske —	za srednje pitane vole 76—78 „
hrvaške —	za nepitane vole 68—70 „
telet —	za teleta 0— K
domačih prašičev 28	za pitane prašiče 1—12 „
hrvaških —	za prašiče za rejo 0— „
domačih koz —	za bosensko goved 0— „
domačih ovac —	za domače ovce 0— „
Za 100 kg:	
pšenice 24—	K idetelja 1—80 K
rži 21—	seno 7— „
ječmen 20—	pšenična moka kg 0—40 „
oves 17—	kaša 0—34 „
koruza 18—	ješprenj 0—30 „
ajda 24—	maslo 3— „
proso 21—	ajjace 0—10 „
krompir 4—	drva (trda) (klaftra) 20— „
fižol (rdeč) 30—	drva (mehka) 10— „
koks 32—	

Godovi prih tedna. Nedelja (8) sv. Janez; ponedeljek (9) sv. Ciril; šk.; torek (10) sv. Viljem; sreda (11) sv. Adolf; četrtek (12) sv. Humbelina; petek (13) sv. Katarina; sobota (14) sv. Valentin.

RAZNOTEROSTI.

Boljšanje denarnega trga. Generalni svet avstro-ogrške banke je sklenil znižati diskont od 5 na 4 1/2 odstotkov. Obrestna mera bo tedaj na isti višini, kakor je bila pred izbruhom balkanske vojne leta 1912. Trgovci in obrtniki se bodo nekoliko oddahnili.

Nov parnik. V Trziču pri Trstu so spustili v morje nov parnik „Erny“, last Avstro Amerikane. Parnik, ki nosi 9.600 ton, bo prevažal blago

Nesreča z zrakoplovom V Avurtu na Francoskem je padel na zemljo zrakoplov, v katerem sta bila en poročnik in en stotnik. Oba sta obležala mrtva.

Po zraku okoli sveta. Iz S. Frančiška v Severni Ameriki, kjer bo prihodnje leto svetovna razstava, bodo zrakoplovci napravili za letalnimi stroji polet okoli sveta, katerega mislijo dovršiti v 90tih dnevih. V Evropi bodo šli čez London—Pariz—Berlin—Petrograd in Moskvo.

Železniška nesreča. V Kraljevem Gradcu sta trčila osebni in tovorni vlak. 25 oseb je bilo lahko ranjenih.

Smrtna obsodba. V Zagrebu je bil obsojen na smrt kmet Josip Cezar, ker je ustrelil očeta.

Ponesrečen napad. Pri Mostih na Češkem so roparji ustavili poštni vlak. Hoteli so oropati poštni voz. Ustrelili so nekega uradnika. Rop se pa ni posrečil, ker so prihiteli na pomoč drugi uslužbenci. Enega roparja so prijeli, drugi se je pa sam ustrelil.

Zrakoplovec Pegoud v Trstu. Svetovnoznan zrakoplovec Pegoud je kazal v nedeljo in na svečnico svoje umetnosti v zrakoplovstvu v Žalvljah pri Trstu. Navzočih je bilo na tisoče gledalcev. Drzni zrakoplovec se je dvignil v zrak in se tam obrnil narobe, nekaj časa letel z glavom navzdol in se zopet vzravnal. Da ni padel, se je dal prej z jermeni privezati.

Boj parobrodskih družb. Vsled krize in brezposelnosti v Severni Ameriki, je padlo število izseljencev. Velike parobrodске družbe sedaj skušajo ujeti čim večje število zase. Posebno se trgajo za Avstrijce, ker s temi imajo (žalibog) dosti posla. Boj se vrši med družbo „Hamburg—Amerika“ in angleškimi, francoskimi in drugimi družbami. Voznino so sedaj precej znižale vse družbe. Če bo šlo tako naprej, se bo kmalu skoraj zastoj prišlo v Ameriko.

Zobje gnijejo dandanes ljudem veliko bolj, kakor nekdanj. V mnogih krajih imajo ljudje večinoma že v mladosti zob vse piškave. Zdravniki pravijo, da to prihaja od prefine hrane, kateri manjka redilnih soli, posebno pa apna in železa. Nekdanj so ljudje jedli črn kruh, dandanes se peče le bel kruh in jedi so tako pripravljene, da jih ni treba veliko griziti in s slino mešati. Vse telo vsled tega slabi in zobje kmalu začnejo gniti.

Pomniti je:

1. **Scottova emulzija** je edina, po Scottovi sestavi prirejena, že skoro 40 let uspešna ribjeoljna emulzija.
2. **Scottova ribjeoljna emulzija** je prirejena izrečno iz najkakovitejšega ribjega olja ter iz prvovrstnih drugih surovin. — Ista ostane vedno sama po sebi enake dobrote in učinkovitosti.
3. **Scottova ribjeoljna emulzija** je blagega okusa, lahko prebavljiva in tek vzbujajoče sredstvo za odrasle kakor tudi za otroke.
4. **Scottova emulzija** se ima zahvaliti edino izkušeni Scottovi sestavi, da je nespremenljiva in stanovitna ter vpliva poleti in po zimi popolnoma jednako.

Seveda samo Scottova emulzija, nobena druga!

Cena originalni steklenici je 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 v v znamkah na SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., in se kliče na ta časopis, dostavi se mu ena pošiljatev potom lekarne za poizkušnjo.

PISARNA za urejevanje splošnih gospodarskih zadev J. Rozman, Kranj.

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

V zavodih za pljučna zdravljenja

Med temi v Davosu, Arosi, Meranu, Arku i. f. d. je **SIROLIN "Roche"**

Kof dobro obneslo sredstvo v stalni rabi. SIROLIN "Roche" olajša in odстранjuje obolenosti sopol v primeroma kračkem času.

Je jako slasfen, tek prouzročujoč in učinkuje zelo ugodno na splošni počutek.

Zevirni zavoj a K. 4. — se dobi v vseh lekarnah.

- III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.
- IV. Promet z nepremičninami: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.
- V. Tehnično-komerc. zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.
- VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago.

129 52—21

Tomazevo ŽLINDRO in druga umetna GNOJILA

priporoča po najnižjih cenah

veletrgovina „MERKUR“
Peter Majdič, Kranj.

izvrstno OGLJE

dobijo kovači, ključavničarji,
kleparji in tudi perice

pri

Francu Kuraltu, Kranj.

J. Zmet, Kranj

oblastv. izprašani zidarski
: mojster — strokovnjak. :

Praktična izoršitev
vseh staobnih načrtov,
: statičnih in staobnih
proračunov.

Zgradba novih in
poprava starih poslopij.
— Tehnična pisarna.
Strokovna mnenja v
vseh staobnih zadevah.

Dve meblovani sobi

brez hrane, oziroma lahko tudi
s hrano se oddasta takoj.

Rožnivenška ulica št. 56.

Hiša na prodaj.

Lepa 4 nadstropna hiša z lepo pozicijo v sredini mesta v Gradcu, pripravna za trgovino in za stanovanje, se proda pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Cena 18.800 K. Več se poižve v Kranju (Gorenjsko) v mestu na št. 79.

Janez Eržen

trgovec, Cerklje šte. 93

priporoča svojo veliko zalogo
železa, železne posode in ce-
menta v vsaki množini.

TISKARNA TISK. DRUŠTVA V KRANJU

PRIPOROČA SE TUDI MODERNO
UREJENA KNJIGOVESNICA

KUVERTE, RAČUNE, PISMENE PAPIRJE, VABILA,
VIZITKE, JUKSTE, VSTOPNICE, CENIKE, KNJIGE,
OKROŽNICE, ČASOPISE, PLAKATE, BROŠURE,
DIPLOME, RAZGLEDNICE itd. itd.
IZVRŠUJE NAJLIČNEJE IN PO NIZKIH CENAH.

Kranjska deželna banka v Ljubljani

Deželni dovec.

Vhod Gosposka ulica.

Sprejeme hranilne vloge in jih obrestuje po **4 in pol odstotka**, vloge v tekočem računu od dneva vloge do dneva dviga. Zalaga vadije in kavcije za podjetnike in obrtnike. Daje posojila proti vknjižbi in na amortizacijo. — Priporoča v nakup svoje pupilarno-varne

4 1/2 %

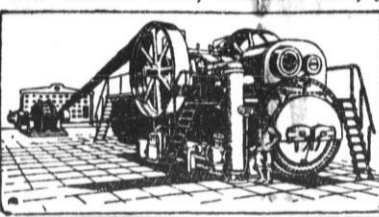
zastavne liste in komunalne zadolžnice, kosi po 100, 200, 1000, 2000 in 10.000 kron. — Za vse posle Kranjske deželne banke in za njene vrednostne papirje jamči dežela Kranjska.

R. WOLF Magdeburg - Buckau.

Podružnica na Dunaju

Dunaj, III., Am Heumarkt šte. 21.

Budimpešta 1911 zlata državna kolajna. Komotav 1913 zlata kolajna s posebnim priznanjem in srebrnim državnim darilom. Dunaj 1913 zlata kolajna.

Lokomobili z nasičeno in preogreto paro

Originalna konstrukcija Wolf . . . 10 — 800 k. s.

Najizdatnejša poraba sile za vse obrti.

Dosedaj izdelanih nad 1 milijon k. s.

Najstrožja kritika potrjuje

popolno čistost in pristnost jedilne masti „Ceres“. Druge masti vsebujejo dostikrat do 15% vode ali drugih primesi, jedilna mast „Ceres“ ne vsebuje ničesar enakega. Kdor kupi 1 kg jedilne masti „Ceres“, kupi v resnici 1 kg čiste masti. Pri uporabi se vzame vedno 1/4 jedilne masti „Ceres“ manj nego kake druge.

